

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN
KVALITETSAVDELNINGEN
INSPEKTIONS- OCH ANALYSENHETEN

SID 1 (12)
2010-06-28

SKOLINSPEKTÖRER
SÖREN BERNHARDTZ 08 508 33579
INGEGERD SALOMONSSON 08 508 33882

Rapport
från inspektion av
Nya Elementars särskola
25/5-27/5 2010

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE	3
OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN	4
BESKRIVNING AV SKOLAN	5
SAMMANFATTANDE ANALYS	5
SAMMANSTÄLLNING AV SKOLANS OLIKA VERKSAMHETERS STYRKOR, SVAGHETER, BRISTER OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN.....	6
Föredömligt	6
Styrkor	6
Svagheter	6
Områden att utveckla.....	7
Brister som skolan måste åtgärda utifrån gällande lagstiftning	7
RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE.....	8
Utveckling sedan den senaste inspektionen.....	8
Styrning, ledning och kvalitetsarbete	8
<i>Kvalitetsredovisning</i>	9
Kunskaper, utveckling och lärande.....	9
<i>Elevhälsa</i>	10
<i>Elever i behov av särskilt stöd</i>	10
<i>Samverkan och övergångar</i>	10
Bedömning och betyg.....	11
Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar.....	11
<i>Planer mot diskriminering och kränkande behandling</i>	12
Öppen fritidsverksamhet.....	12

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE

Inspektions- och analysenheten utvärderar den pedagogiska verksamheten och främjar barns, ungdomars och vuxnas lärande genom att

- granska måluppfyllelsen utifrån nationella och kommunala¹ styrdokument
- kontrollera efterlevnaden av nationella och kommunala riktlinjer
- granska hur förskolan/skolan utvärderar sin egen verksamhet
- ge rekommendationer om vad som bör förändras och utvecklas

Vi genomför vårt uppdrag genom att

- läsa material som förskolan/skolan ställer till förfogande och även material från andra källor (ex. från Skolverket)
- intervjua elever/barn, personal och skolläda. Vid granskningen av förskolors verksamhet intervjuas föräldrar i stället för barn.
- observera verksamheten

Inspektionen följs upp på olika sätt beroende på skolform.

I första hand granskar vi måluppfyllelsen, det vill säga att vi bildar oss en så heltäckande bild som möjligt av hur målen i styrdokumenten tolkas och förverkligas på förskolan/skolan. Vi gör detta utifrån en prioritering av mål från läroplaner och andra nationella styrdokument. Dessutom bedömer vi hur riktlinjerna i dessa styrdokument följs, liksom mål och riktlinjer i Stockholms stads skolplan och förskoleplan.

Förutom detta granskar vi förskolans/skolans förmåga att själv utvärdera sin kvalitet för att förbättra verksamheten. I bedömningen av verksamhetens kvalitet utgår vi även från Skolverkets Allmänna råd om kvalitetsredovisning. Hög kvalitet innebär enligt Skolverkets definition främst att verksamheten utmärks av att den väl:

- strävar mot och uppfyller nationella mål
- svarar mot nationella krav och riktlinjer
- uppfyller andra mål, krav och riktlinjer som är förenliga med de nationella (t.ex. skolplan, lokal arbetsplan och andra lokala planer)
- kännetecknas av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån de förutsättningar man har.²

¹ Vid inspektion av fristående skolor utgår inspektionen endast från nationella styrdokument.

² Från Skolverkets verktyg "BRUK – för kvalitetsarbete i förskola och skola", s 8.

OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN

Stadens utbildningsinspektion granskar verksamheterna ur ett helhetsperspektiv. Inspektionen fokuseras särskilt på nedanstående områden, men inspektörerna kan även kommentera andra områden om det finns starka skäl till det. De områden som omfattas av inspektionen är följande:

- Styrning, ledning och kvalitetsarbete
- Kunskaper, utveckling och lärande
- Bedömning och betyg
- Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar

BESKRIVNING AV SKOLAN

Nya Elementar är en kommunal F-10-skola som ligger i Bromma. Skolan har en lång historia och har tidigare varit gymnasium. Den blev grundskola 1999. Hösten 2002 flyttade man in i de nyrenoverade lokalerna som är anpassade utifrån en modern skolas behov men har fått behålla mycket de ursprungliga funkisdetaljerna. Totalt har skolan ca 800 elever.

På skolan finns sedan 2002 en träningskola och det har dessutom alltid funnits integrerade grundsärskoleelever. Läsåret 2006/07 startades också en grundsärskolegrupp.

Särskolans lokaler är centralt placerade i skolan och eleverna deltar efter förmåga i alla skolans gemensamma aktiviteter. Utöver dessa grupper finns det fortfarande elever som går delvis i vanliga klasser och delvis i någon av skolans olika studior. Skolan har idag totalt 35 elever som är mottagna i särskolan. De flesta eleverna kommer från närområdet men det finns även elever från närbelägna kommuner.

Det finns elever som har annat modersmål än svenska och dessa erbjuds svenska som andraspråksundervisning och modersmålsundervisning.

Det finns fritidsverksamhet på de olika avdelningarna och några elever går på skolans fritidsklubb Satelliten.

SAMMANFATTANDE ANALYS

Särskoleverksamheten på Nya Elementar håller i de flesta avseenden en hög kvalitet. Undervisningen är varierad, utmanande och tydligt strukturerad. Eftersom arbetsklimatet är positivt och tryggt finns mycket goda förutsättningar för elevernas utveckling och lärande. Verksamheten är redan i dag synlig i vissa av skolans olika dokument men kan bli mer synlig i skolans kvalitetsredovisning och arbetsplan. Skolan bedriver en bra fadderverksamhet i bland annat årskurs 4 för att alla elever, oavsett förutsättningar och behov, ska känna sig inkluderade och delaktiga i gemenskapen på skolan. Det arbete skolan gör för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling kan systematiseras ytterligare och bättre redovisas i aktuella planer. Skolan har goda förutsättningar att i ännu högre grad än idag vara "en skola för alla".

SAMMANSTÄLLNING AV SKOLANS OLIKA VERKSAMHETERS STYRKOR, SVAGHETER, BRISTER OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN

Vårt uppdrag som inspektörer är att granska och utvärdera skolans resultat.

Med resultat menar vi skolans förmåga att uppnå och sträva mot de nationella och kommunala målen samt efterleva de riktlinjer och krav som finns i styrdokumentet. Sammanställningen av styrkor, svagheter, brister och utvecklingsområden som vi gör i detta avsnitt är avsedd att ge en översiktlig bild av vår bedömning av verksamheternas kvalitet. Vi vill dock framhålla, att det inte är möjligt att på ett kvantitativt sätt genom att jämföra sammanställningar i olika rapporter med varandra avgöra hur bra olika enheter är i förhållande till varandra. Det är inte antalet punkter under de olika rubrikerna som avgör det. Jämförelser måste baseras på noggrann läsning av texten vid punkterna.

Våra bedömningar presenteras utförligare under rubriken RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE.

Föredömligt

De punkter som nämns under denna rubrik har så god kvalitet att de kan tjäna som föredöme för andra skolor:

- Skolan har en stor flexibilitet när det gäller olika grupperingar för att integrera eleverna och anpassa undervisningen så långt det är möjligt utifrån varje elevs förutsättningar.

Styrkor

Vår inspektion har visat att skolan har ett antal styrkor, bland annat dessa:

- Det finns en ledningsstruktur med väl fungerande delegation ut i arbetslagen.
- Särskolan har en väl fungerande organisation med engagerad och kunnig personal.
- Det finns tydligt fokus på kunskap och undervisningen är så långt som möjligt individanpassad vilket kan innebära både arbete i grupp och enskilt.
- Bedömning sker utifrån tydliga kravnivåer och betyg ges till alla elever där det är möjligt.

Svagheter

Vår inspektion har visat att skolan har vissa svagheter, bland annat följande:

- Särskolans resultat är inte synliga i kvalitetsredovisningen.

- Fritidshemmens verksamhet som helhet är inte synlig i kvalitetsredovisningen.
- Särskolans fritidshemspersonal är inte förtrogen med Skolverkets allmänna råd för kvalitet i fritidshem.

Områden att utveckla

Vi bedömer att följande utvecklingsområden, som kan utgå från såväl svagheter som styrkor, men även från sådant som vare sig är att betrakta som styrkor eller svagheter, bör prioriteras:

- *Kvalitetsarbetet*
Skolan bör vidareutveckla kvalitetsarbetet så att alla olika verksamheter blir synliga och att resultat redovisas i den mån det är möjligt även för särskolan. Även arbetet med kursplaner och lokal pedagogisk planering bör vidareutvecklas. Skolan skulle också kunna vidareutveckla sitt pedagogiska arbete genom att både ge och få inspiration genom olika nätverk.

Brister som skolan måste åtgärda utifrån gällande lagstiftning

Skolans planer mot diskriminering och kränkande behandling svarar inte upp mot lagar och förordningar. Den är inte heller anpassad utifrån särskolans specifika behov.

RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE

Utveckling sedan den senaste inspektionen

Skolverket besökte skolan och då även särskolan 2007. Den sammantagna bedömningen var att Nya Elementar erbjöd en god undervisning inom de flesta områden men att det fanns brister som även berörde särskolan. Eleverna hade inte varit delaktiga vid skolans arbete med likabehandlingsplanen i den utsträckning de skulle och det saknades också åtgärdsplan för vad man gör om en vuxen kränker en elev.

Som utvecklingsområden lyfte Skolverket fram att särskolans uppföljning och analys av arbetet mot normer och värden borde förbättras och att utvärdering och måluppfyllelse för samtliga skolformer borde tydliggöras i skolans kvalitetsredovisning.

Vi bedömer att dessa brister och utvecklingsområden fortfarande kvarstår även om eleverna idag är delaktiga i att ta fram en ny plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Detta område granskas utifrån läroplanen (Lpo 94), förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer om kvalitetsredovisning, men även utifrån skollagen, grundskoleförordningen, Skolverkets Allmänna råd för fritidshem samt utifrån Stockholms stads kvalitetsstrategi (ILS) och skolplan för Stockholms stad. Beträffande ledarskap granskar inspektionen inom detta område främst skolledningens arbete medan övrig personals, främst lärares, ledarskap granskas under Kunskaper, utveckling och lärande.

Särskolan deltar på alla olika nivåer i skolan. Särskolan leds av en biträdande rektor som bland annat har ansvar för övergripande planering, personal och det dagliga arbetet. Hon ingår i ledningsgruppen för skolan som under rektors ledning tar de skolgemensamma besluten. Ledningsgruppen består av rektor och nio biträdande rektorer. De flesta av de biträdande rektorerna har ansvar för ett arbetslag och har dessutom undervisning i sin tjänst. Detta gäller dock inte biträdande rektor för särskolan som inte har undervisning i sin tjänst.

Biträdande rektor med ansvar för särskolan är en drivande och synlig ledare som är mycket väl insatt i verksamheten som hon också varit med om att starta. Det finns en tydlig organisationsplan och det finns också arbetsbeskrivningar för de olika yrkesgrupperna.

Nya Elementar har en verksamhetsplan, en arbetsplan och en strategisk plan. Dessa planer överlappar delvis varandra och är inte till alla delar helt aktuella. Skolan är medveten om att planerna behöver revideras och skrivs på ett sådant sätt att syftet med varje plan tydligt framgår, så att de också ska kännas användbara i vardagen.

Vi ser att skolan behöver bringa klarhet i vilka planer som gäller och ser därför detta som ett utvecklingsområde.

Kvalitetsredovisning

Skolans kvalitetsredovisning beskriver de delar som skolan ska redovisa för grundskolan. Vi saknar dock en tydlig redovisning av särskolans verksamhet och resultat. Man borde till exempel kunna redovisa vilken utveckling som skett när det gäller läsutvecklingsschemat (LUS).

Vi saknar också en beskrivning av skolbarnsomsorgens verksamhet.

Vi ser arbetet med kvalitetsredovisningen som ett utvecklingsområde.

Kunskaper, utveckling och lärande

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpo 94), Skolverkets Allmänna råd för fritidshem samt Stockholms stads skolplan. Dessutom utgår inspektionen från tydligt bekräftade forskningsresultat med relevans för dessa mål och riktlinjer.

Särskolans verksamhet är uppdelad på flera olika grupper med totalt 35 elever som är mottagna i särskolan. Dessa grupper är placerade mitt i skolbyggnaden och är i högsta grad synliga och delaktiga i skolans vardag. Eleverna i särskolan deltar i alla gemensamma aktiviteter som sker på skolan och integreras så långt det är möjligt. Vi upplever att personaltätheten är god och att de olika yrkesgruppernas uppgifter är tydliga. Det finns tydligt fokus på kunskapsutveckling utifrån varje elevs förutsättningar. Vi har mött skickliga pedagoger med ett respektfullt förhållningssätt. De elever vi pratat med är mycket nöjda med sin skola och sina lärare, man får lära sig så mycket berättar de.

I arbetslaget Orion finns tre basgrupper med totalt 18 elever. Här har man integrerat träningsskolans elever med grundsärskolans. Varje grupp har en ansvarig specialpedagog som samarbetar med ett antal elevassistenter. Dessutom finns två personliga assistenter. Läraren har huvudansvaret för undervisningen medan elevassistenterna ansvarar för fritidsverksamheten. I basgruppen träffas eleverna för att ha samling och andra gemensamma aktiviteter. Dessutom delas eleverna in i olika tvärgrupper vid undervisning i de praktiskt- estetiska ämnena eller utifrån andra behov. Undervisningen är i stor utsträckning individanpassad och bedrivs en till en. Här sker ett nära och, som vi bedömer, mycket gott samarbete mellan de ansvariga specialpedagogerna och elevassistenterna.

Personalen på skolan har en daglig kontakt med föräldrarna via loggboken där man skriver ner vad som hänt under dagen både i skolan och på fritids.

De flesta av träningsskolans elever går det tionde året innan de går vidare till gymnasiet.

Skolan har också tre så kallade studios, två där det enbart finns grundsärskoleelever och en där man integrerat sär- och grundskoleelever. Dessutom finns några elever som är integrerade i vanliga klasser på skolan.

I grundsärskolan följer man sarskolans kursplan som man har formulerat kriterier till. Man har i stor utsträckning utgått från det arbete som gjorts inom Stockholms stad.

Vi upplever undervisningen i både träningskolan och grundsärskolan som väl anpassad till elevernas specifika behov. De elever som ska gå över till gymnasiesärskolan får i god tid innan vägledning av skolans studie- och yrkesvägledare. Hon använder sig dels av det informationsmaterial som finns, men gör även eget, då det behövs för att föräldrar ska få en överblick över vilka olika möjligheter som finns.

Alla sarskolans elever undervisas i de praktiskt- estetiska ämnena av grundskolans lärare. Till verksamheten finns också kopplat en logoped som tränar eleverna i kommunikation på olika sätt. Bland annat använder hon BLISS-symboler³ för att kommunicera med icke talande elever.

Sammantaget bedömer vi att sarskolan erbjuder en väl anpassad undervisning som har stort fokus på kunskap och utveckling men även på omsorg där det behövs. Vi har sett många frimodiga elever som rör sig fritt i skolans alla olika lokaler.

Elevhälsa

Elevvårdkompetensen finns samlad i ett särskilt arbetslag där bland annat specialpedagoger, speciallärare, assistenter, skolläkare, skolsköterska, kurator, studie- och yrkesvägledare och skolpsykolog ingår. Det finns en elevhälsoplan på skolan.

För sarskolans del är det mest skolsköterskan och studie- och yrkesvägledare som träffar biträdande rektor och även rektor vid behov för att diskutera de frågor som gäller sarskolan. Det görs ingen skriftlig anmälan till elevhälsoteamet utan anmälan går via biträdande rektor.

Skolsköterskan gör alla de obligatoriska kontrollerna och håller också kontakt med habilitering och till exempel syncentral. Studie- och yrkesvägledaren börjar sitt arbete i årskurs 8 inför övergången till gymnasiet.

Elever i behov av särskilt stöd

Skolan gör egna pedagogiska utredningar och skriver vid behov åtgärdsprogram.

Skolan söker vid behov hjälp från olika stödenheter för elever som till exempel behöver stöd på grund av till exempel syn- eller hörselnedsättningar.

Samverkan och övergångar

De flesta elever som börjar på skolan kommer från andra närliggande sarskolor som till exempel Olovslund och Beckomberga. Med dessa skolor har man etablerat samarbete och rutiner för hur överlämnande ska ske.

Vid övergång till gymnasiesärskolan har eleverna möjlighet att göra minst två praktikperioder på olika skolor för att se vilken som skulle passa bäst.

³ Ett internationellt system av bilder som hjälper till att kommunicera med personer som har språkstörningar av olika slag.

Bedömning och betyg

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpo 94), Skolverkets Allmänna råd om likvärdig bedömning och betygssättning och Handlingsplan för rättssäker och likvärdig betygssättning samt utifrån Stockholms stads skolplan. Granskningen av bedömning och betyg ska ske på ett sådant sätt att det framgår att området i teori och praktik är nära kopplat till området Kunskaper. I detta avseende utgår granskningen också från vissa allmänt accepterade forskningsresultat

Utvecklingssamtalen genomförs en gång per termin och då deltar även elevassistenterna. Inför samtalen upprättar lärarna skriftliga omdömen i alla ämnen. Vid samtalet skrivs en utvecklingsplan (IUP) tillsammans med föräldrarna som utgår från de olika målområdena. För träningskolans elever är dessa estetisk verksamhet, kommunikation, motorik, vardagsaktiviteter och verklighetsuppfattning. Skolan har brutit ner dessa och har till stor del utgått från det arbete som gjorts i Stockholms stad.

I grundsärskolan har eleverna rätt att få ett betyg om vårdnadshavaren så önskar. Kursplanen omfattar samma ämnen som finns i grundskolan utom moderna språk. Betygen ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 8. Slutbetyget kan sättas i årskurs 9, men om eleven väljer att gå ett tionde skolår upprättas betyget på vårterminen detta skolår. De elever som inte får betyg får ett allmänt studieomdöme.

Lärarna har börjat arbeta med lokal pedagogisk planering (LPP) vilket ger en tydlighet när det gäller vilka mål som finns och vilka kriterier som ska uppnås. Eleverna uppger själva att de kämpar hårt för att få sina betyg och att de upplever att de blir rättvist bedömda.

Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar

Detta område granskas utifrån skollagen och Diskrimineringslagen (2008:571) samt Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling, men även i hög grad utifrån läroplanens (Lpo 94) värdegrund och dess avsnitt Normer och värden samt utifrån allmänt accepterade forskningsrön med relevans för området.

Elever och personal vi pratat med, berättar att klimatet på skolan är mycket bra och man får vara som man vill. Det kan dock förekomma enstaka kränkningar men personal som ser dessa reagerar och agerar alltid direkt. Skolan har under många år arbetat aktivt på olika sätt för att skapa ett respektfullt förhållningssätt och ett klimat där alla kan känna trygghet och trivsel. En starkt bidragande orsak till det tillåtande klimatet kan vara, menar personalen, att grundskolans elever är väl informerade om särskoleelevernas förutsättningar och behov. Detta har bland annat skett genom ett väl fungerande faddersystem i årskurs 4. Fyrorna arbetar periodvis i särskolan i olika projekt och i hem- och konsumentkunskapen. Ett arbetssätt som av många upplevs som mycket positivt och fortsätter att utvecklas.

En annat positivt inslag för att öka tolerans och förståelse för kamraters olika förutsättningar är att man umgås på den öppna fritidsverksamheten Satelliten. Många av särskolans elever besöker regelbundet Satelliten där man med stöd av personal från särskolan deltar tillsammans med grundskolans elever.

Särskolans elever har fått "ta plats" på skolan och är också genom den centrala placeringen självklara på Nya Elementar. Skolan försöker så långt det är möjligt hitta tillfällen då särskolans elever kan integreras i grundskolan.

Planer mot diskriminering och kränkande behandling

Enligt lagstiftning från januari 2009 ska skolan skriva två planer; en likabehandlingsplan som utgår från diskrimineringslagen och en årsplan mot kränkande handlingar som utgår från skollagen, kap 14 a. . Planerna kan skrivas ihop till en, men det ska tydligt framgå vad som är vad.

Skolan har en plan mot diskriminering och kränkande behandling som bara i vissa avseenden motsvarar de krav som lagstiftaren avser. Planen skiljer exempelvis inte på det främjande och det förebyggande arbetet. Det *främjande arbetet* syftar till att förstärka respekten för allas lika värde och ska omfatta alla diskrimineringsgrunderna. Det främjande arbetet ska riktas mot alla och bedrivs utan förekommen anledning och ingå i det dagliga arbetet. För att *det förebyggande arbetet* ska få ordentlig genomslagskraft ska det utgå från en kartläggning som visar vilka områden skolan behöver arbeta extra mycket med under läsåret. När väl dessa områden är identifierade ska mål sättas upp, vilka senare ska följas upp och utvärderas.

Den nuvarande planen saknar också rutiner när det gäller kartläggning och utvärdering som sedan ska resultera i nya mål. Det saknas också en handlingsplan i händelse av att en vuxen kränker en elev. Dessutom är inte särskola, skolbarnsomsorg och förskoleklass synliga i planerna. Ansvarig skolledare har dock berättat att nya, väl förankrade planer är under utveckling.

Vi anser att skolans planer mot diskriminering och kränkande behandling innehåller ett antal svagheter och brister som måste åtgärdas

Öppen fritidsverksamhet

Vi har inte granskat den öppna fritidsverksamheten men vi kan ur ett särskoleperspektiv konstatera att ett antal elever från särskolan med hjälp av sin egen personal får en positiv kontakt med denna verksamhet. Eleverna deltar tillsammans med grundskoleelever i de aktiviteter man erbjuder där. För de elever som inte känner sig hemma i på Satelliten, finns ett fritidshem särskilt för särskolans elever i de egna lokalerna. Dessa fritidsverksamheter kan troligen utvecklas ytterligare om innehållet i Skolverkets allmänna råd blir mer känt bland personalen.

Stockholm 2010-06-23

Sören Bernhardt

Ingegerd Salomonsson